

Sammanfattning

**Michael K. Andersson
och Gustav Förster, ***

Författarna arbetar på staben Ekonomisk analys respektive Bankområdet på FI.

FI-analyserna har presenterats på ett internt seminarium på FI. De är godkända för publicering av ett redaktionsråd.

*Författarna tackar Henrik Braconier, Anders Dölling, Lars Hörngren, Gustav Jolstedt, Magnus Karlsson, Tomas Lagerström, Lars Olausson, Niclas Olsén, Ingefäldt, Stefan Palmqvist, Therese Rosén, Viktor Thell, Magnus Thor och Annika Zervens för värdefulla synpunkter.

Nästan 10 procent av de som tar ett nytt konsumtionslån får betalningsproblem inom 5 månader. Med hjälp av data från FI:s kartläggning av nya konsumtionslånetagare 2019 undersöker vi i denna FI-analys varför dessa låntagare får betalningsproblem. Som mått på betalningsproblem använder vi upprepade betalningspåminnelser, inkassokrav och krav från Kronofogden.

Sannolikheten för tidiga betalningsproblem minskar när låntagarens ålder ökar. På samma sätt minskar sannolikheten om låntagarens inkomst är hög eller låntagaren har överskott i en kvar-att-leva-på (KALP)-beräkning.

Sannolikheten för problem ökar när räntebetalningar och amorteringar är stora. Dessutom får fler låntagare problem när lånebetalningarna är höga i relation till inkomsten (lånebetalningskvoten). Men lånebetalningskvotens bidrag till att förklara betalningsproblem är mindre än ålder, inkomst och KALP-resultat.

Vi finner också att en mer omfattande kreditupplysning, med information om befintliga lån, minskar sannolikheten för att låntagaren ska drabbas av betalningsproblem.

De som tar små lån får oftare tidiga betalningsproblem än de som tar stora lån. Detta speglar att det finns samband mellan lånets storlek och andra viktiga faktorer som påverkar sannolikheten för betalningsproblem, som låntagarens inkomst och långivarens benägenhet att göra en mer omfattande kreditbedömning. Generellt är kreditbedömningen för små lån ofta mindre omfattande. Våra resultat visar att när vi kontrollerar för lånetyp och om en kreditbedömning gjorts så ökar sannolikheten för betalningsproblem när lånets storlek ökar. Allt annat lika ökar därmed risken för betalningsproblem med storleken på lånet.

Tabell 1: Antal låntagare fördelat på typ av nytt lån och långivartyp

Antal	Blanco	Objekt	Kredit	Avbetaln.
SB	6 788	767	4 254	–
NB	10 312	2 750	16 200	4 977
OFB	–	2 903	5 067	–
KB	731	550	21 034	–
SFB	264	–	–	212 362
KKrI	2 151	–	383	1 085

Källa: FI

Anm. Sammanlagt är det 292 696 låntagare från FI:s konsumtionslånekartläggning 2019.

SB = Storbank

NB = Nischbank

OFB = Objektfinansieringsbolag

KB = Kortbolag

SFB = Säljfinansieringsbolag

KKrI = Konsumentkreditinstitut.

Lån kan leda till betalningsproblem

De svenska hushållens lån har ökat kraftigt under 2000-talet (se Finansinspektionen, 2020b). Det gäller i synnerhet bolån, men även lån utan säkerhet (blancolån samt kort- och kontokrediter) har ökat. Lån gör att hushåll kan jämna ut sin konsumtion över tid genom att de kan konsumera utan att de först behöver spara. Dessutom ger lån möjlighet att överbrygga perioder av tillfälligt försämrad ekonomi (se Campbell m.fl., 2011). Men lån kan även innebära problem för låntagaren, eftersom de binder upp framtida inkomster i räntebetalningar och amorteringar. Om de ekonomiska förutsättningarna försämras kan det vara svårt för vissa låntagare att få ekonomin att gå ihop (se Meltzer, 2010).

Eftersom lån kan leda till betalningsproblem är långgivare, enligt konsumentkreditlagen, skyldiga att bedöma om konsumenten klarar lånebetalningarna (se Regeringen, 2010). Kreditbedömningen är därför en viktig del av konsumentskyddet på lånemarknaden. Och att verka för ett högt konsumentskydd är ett av Finansinspektionens (FI:s) uppdrag.

Syftet med denna FI-analys är att förklara varför vissa låntagare får betalningsproblem. Analysen är upplagd på följande sätt: Först beskriver vi de data vi använder som mått på och förklaringsfaktorer för betalningsproblem. Sedan studerar vi hur viktiga de olika förklaringsfaktorerna är för att förstå betalningsproblem.

VI ANVÄNDER DATA OM NYA KONSUMTIONSLÅNETAGARE

Vi studerar varför vissa låntagare får betalningsproblem med hjälp av uppgifter från FI:s kartläggning av konsumenter med nya konsumtionslån. De senaste tillgängliga uppgifterna är från maj 2019 och innehåller information om 292 696 låntagare.¹ Bilaga A och Finansinspektionen (2020b) ger mer information om datamaterialet.

Det finns stora skillnader mellan olika typer av långgivare och produkter. Därför delar FI ofta in långgivarna i grupperna Storbanks (SB), Nischbanks (NB), Objektfinansieringsbolag (OFB), Säljfinansieringsbolag (SFB), Kortbolag (KB) och Konsumentkreditinstitut (KKrI).² Vi har även delat in låntagarna efter typ av nytt konsumtionslån – blancolån (lån utan säkerhet), objektslån (lån med annan säkerhet än bostad), kort- och kontokredit samt räntebärande avbetalnings- och fakturaköp (se Finansinspektionen, 2020b). Avbetalnings- och fakturaköp kan vara räntebärande redan vid köptillfället eller så kan de omvandlas till ett räntebärande lån. De flesta av fakturaköpen innebär inte en kostnad för konsumenten. I FI:s kartläggning ingår bara de avbetalningar och fakturor som har inneburit en kostnad, utöver kostnaden för varan eller tjänsten. Tabell 1 visar hur låntagarna i FI:s kartläggning 2019 fördelar sig över långgivargrupper och lånetyper.

¹ Vi har rensat bort observationer när det finns extremvärden för inkomst, antal barn och antal medlåntagare. Dessutom behöver vi uppgifter om betalningsproblem för låntagarna. Därför skiljer sig antalet låntagare från antalet i Finansinspektionen (2020b).

² Finansinspektionen (2020b) ger en detaljerad beskrivning av långgivargrupperna.

Tabell 2: Genomsnittlig inkomst och lån uppdelat på långivartyp
Procent och kronor

	Andel	Inkomst	Lån	
			Nytt	Befintliga
SB	4,0	36 224	78 306	1 071 681
NB	11,7	32 544	54 041	892 760
OFB	2,7	31 434	53 556	1 041 706
KB	7,6	37 726	24 406	1 221 024
SFB	72,7	25 504	1 455	805 410
KKrl	1,2	27 205	17 648	538 466
Alla	100,0	28 226	14 092	861 230

Källa: FI

Anm. Se anmärkning till tabell 1. Inkomst avser inkomst före skatt.

Det finns även skillnader mellan låntagarna hos olika bolagsgrupper. De som lånar av säljfinansieringsbolag och konsumentkreditinstitut har i genomsnitt lägre inkomst än övriga långivargrupper (tabell 2). Låntagare hos konsumentkreditinstitut har även minst befintliga lån. Det beror på att många av dessa låntagare inte har några bolån eller stora övriga lån. Högst inkomst har kunder hos storbankerna och kortbolagen.

MÅTT PÅ BETALNINGSPROBLEM

I analysen använder vi upprepade betalningspåminnelser, inkassokrav och krav från Kronofogden som mått på betalningsproblem. Drygt 1 procent av de som tar ett nytt konsumtionslån får krav från Kronofogden, nästan 5 procent får inkassokrav och nästan 7 procent får fler än en betalningspåminnelse inom 5 månader efter att lånet betalades ut.³ Totalt sett får nästan 10 procent av nya låntagare någon typ av betalningsproblem utifrån någon av dessa definitioner.

Vi genomför även en känslighetsanalys där vi dels använder en bredare definition – där vi inkluderar de som fått *en* påminnelse – och dels en mer begränsad definition – där vi endast beaktar de som fått krav från Kronofogden. Alla tre definitionerna ger liknande resultat, men resultaten är generellt tydligare för den snävare definitionen (krav från Kronofogden). Fördelen med en bredare definition är att resultaten bygger på ett större urval och därmed blir mer säkerställda i statistisk mening.

Samvariation mellan betalningsproblem och möjliga förklaringsfaktorer

Vårt dataset innehåller variabler som kan bidra till att förklara varför vissa låntagare får tidiga betalningsproblem. Vissa förklaringsfaktorer – som ålder och inkomst – beskriver låntagaren och andra är mer kopplade till långgivaren – som långivargrupp, lånetyp och omfattning av kreditprövning. Till detta kommer information om storleken på nya och befintliga lån, lånebetalningar (ränta och amortering) samt kvoter mellan låntagarens totala lån och inkomst (skuldkvot) och lånebetalningar och inkomst (lånebetalningskvot). Den mest omfattande förklaringsfaktorn vi studerar är kvar-att-leva-på-beräkningen (KALP).⁴

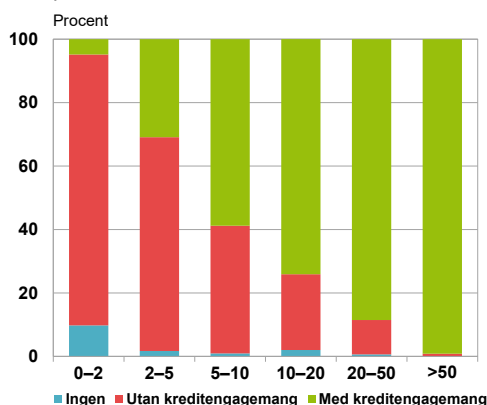
VI BERÄKNAR FÖRHÖJD SANNOLIKHET FÖR BETALNINGSPROBLEM

Vi börjar med att titta på enkla samband mellan betalningsproblem och de olika förklaringsfaktorerna. Dessa samband kan ge en fingervisning om varför vissa låntagare får betalningsproblem. Men enkla samband berättar inte hur viktiga de olika faktorerna är för att

³ FI har uppgifter om detta för 91 procent av låntagare med nya konsumtionslån. För konto- och kortkrediter är ledtiden tio månader. Olika långgivare har olika rutiner för när de skickar betalningspåminnelser och inkassokrav. Det har vi inte tagit hänsyn till i analysen. En påminnelse kan vara ett tecken på tillfälliga betalningsproblem. Men det kan även vara tecken på slarv eller att låntagaren väljer att skjuta upp betalningen. Däremot är upprepade påminnelser, på samma lån, en första indikation på återkommande betalningsproblem.

⁴ Bilaga B ger information om vår KALP-beräkning.

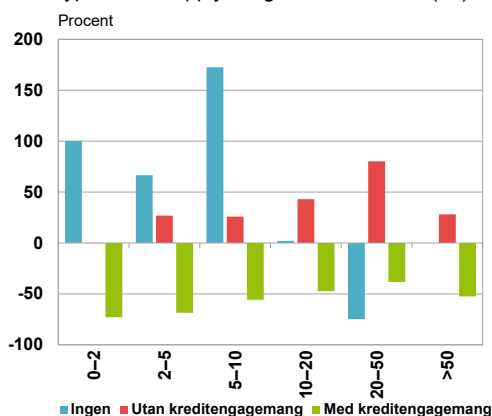
Diagram 1. Typ av kreditupplysning fördelat på lånestorlek

Källa: FI

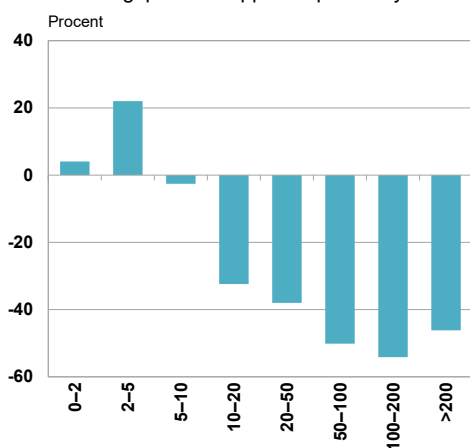
Anm. Anm. Ingen är kreditbedömning utan kreditupplysning, utan kreditengagemang är kreditupplysning utan uppgift om befintliga lån, och med kreditengagemang är kreditupplysning med information om befintliga lån.

Diagram 2. Relativ sannolikhet uppdelat på typ av kreditupplysning och lånestorlek (tkr)

Källa: FI

Diagram 3. Relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på det nya lånet

Källa: FI

förklara problemen. Vi kommer därför gå vidare och analysera sambanden i så kallade logistiska modeller.

Vi studerar de enkla sambanden genom att dela in de nya lånen i olika grupper utifrån förklaringsfaktorerna. Sedan beräknar vi hur stor andel låntagare som hade betalningsproblem i respektive grupp. Den andelen relaterar vi sedan till den totala andelen i stickprovet, genom att beräkna procentuella avvikelser. Om andelen i en grupp är större än i stickprovet som helhet säger vi att den gruppen har en förhöjd (relativ) sannolikhet att få betalningsproblem. Och om andelen i en grupp är lägre än i stickprovet som helhet tolkar vi det som att den gruppen har en nedsatt sannolikhet.⁵ Vi har valt att redovisa procentuell avvikelse i en grupp jämfört med hela stickprovet, eftersom det motsvarar informationen vi får från de modellskattningar som kommer i ett senare kapitel.

ENKLA SAMBAND MELLAN FAKTORER OCH BETALNINGSPROBLEM

Kreditbedömningar tycks minska risken för betalningsproblem

Vid en mer omfattande kreditbedömning tar långgivaren en kreditupplysning med information om befintliga lån på låntagaren.⁶ Kreditupplysningar utan kontroll av kreditengagemang (utan information om befintliga lån) är vanligast för små lån (diagram 1).⁷ Andelen upplysningar med kreditengagemang ökar sedan med storleken på det nya lånet.

Sannolikheten för betalningsproblem är mest förhöjd för de låntagare som fick ett lån utan att långgivaren tog en kreditupplysning överhuvudtaget (diagram 2).⁸ De som fått ett lån med en kreditupplysning utan information om befintliga lån har också en förhöjd sannolikhet att få betalningsproblem – och i det fallet ökar sannolikheten med storleken på det nya lånet. Utlåning som föregicks av en kreditbedömning med kreditengagemang innebar en nedsatt sannolikhet med cirka 50 procent, oavsett lånets storlek.

Små lån leder oftare till betalningsproblem än stora

Den enklaste förklaringsfaktorn för betalningsproblem är storleken på det nya lånet. Och den uppgiften finns alltid tillgänglig vid lånetillfället. Våra resultat tyder på att de som tar konsumtionslån under 5 000 kronor har en förhöjd sannolikhet för betalningsproblem (diagram 3). En möjlig förklaring till det är att kreditbedömningen

⁵ Till exempel, om det är 12 procent i en grupp av låntagare som har betalningsproblem enligt vår definition så är det 20 procent fler än bland samtliga låntagare, vilket blir utfallet av vårt mått på betalningsproblem. Beräkningen i exemplet ser ut så här: 12 procent i gruppen betalningsproblem och bland alla låntagare har 10 procent betalningsproblem.

Relativ sannolikhet = $100 \times (12-10)/10$.

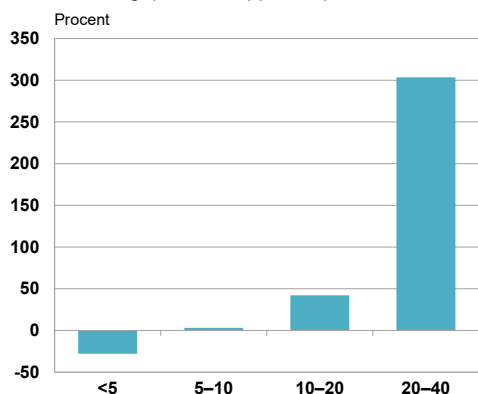
⁶ Långgivare kan köpa kreditupplysningar. En kreditupplysning kan bland annat innehålla information om låntagarens inkomster, lån och eventuella betalningsanmärkningar.

Men en kreditupplysning behöver inte innehålla samtliga lån som en konsument har, eftersom alla långgivare inte rapporterar uppgifter om lån till (alla) kreditupplysningsföretag.

⁷ Det finns olika kreditupplysningar med kreditengagemang. Vilken upplysning en långgivare använder beror på vad den rapporterar in eller väljer att betala för. Vissa kreditengagemang innehåller samtliga rapporterade lån medan andra bara innehåller en specifik lånetyp, till exempel blancolån.

⁸ Resultaten visar att kreditbedömning utan kreditupplysning ger nedsatt risk om lånet är mellan 20 000 och 50 000 kronor. De resultaten kommer från ett litet antal låntagare – 95 stycken.

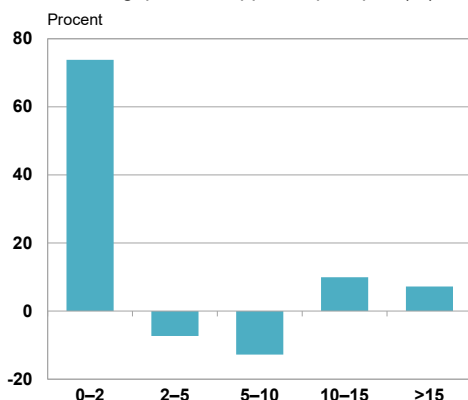
Diagram 4. Relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på nominell ränta

Källa: FI

Anm. Relativa sannolikheterna är beräknade på enbart blanco- och objektlån.

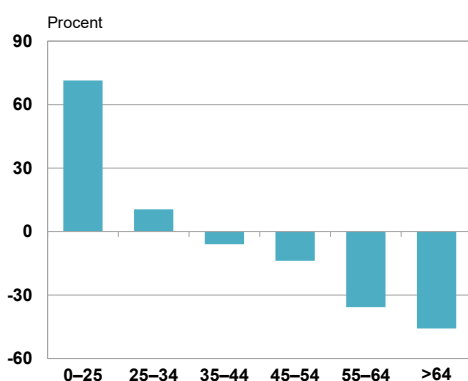
Diagram 5. Relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på löptid (år)

Källa: FI

Anm. Relativa sannolikheterna är beräknade på enbart blanco- och objektlån.

Diagram 6. Relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på låntagarens ålder

Källa: FI

ofta är mindre omfattande för små lån jämfört med stora lån. En annan tänkbar förklaring är att de som tar små lån ofta har mindre marginaler i sin ekonomi än de som tar stora lån, då hushåll med stora marginaler inte behöver ta små lån. Dessutom kan det vara svårt för de med låg betalningsförmåga att få ta stora lån.

Nästa förklaringsfaktor är storleken på låntagarens befintliga lån. Vi ser samma tendens för befintliga lån som för det nya lånet. Låntagare med befintliga lån under 100 000 kronor har förhöjd sannolikhet för att få betalningsproblem. Det beror på att (relativt) små befintliga lån ofta består av ett eller flera mindre lån, där kreditprövningen inte alltid är så omfattande. Och det kan även bero på att de som har mindre befintliga lån har tydligt lägre inkomst än de som lånat mer.

Betalningsproblem är vanligare vid hög ränta och kort löptid. Kort- och kontokrediter, samt fakturaköp har ofta standardiserad ränta. De har dessutom ofta en flexibel amorteringstakt. Det gör det svårt att analysera ränta och amorteringar/löptid för dessa låntyper. Därför använder vi ränta och löptid som förklaringsfaktorer endast tillsammans med blanco- och objektlån. Lån med en ränta under 5 procent har en nedsatt sannolikhet för betalningsproblem jämfört med dyrare blanco- och objektlån (diagram 4). Och en ränta över 20 procent medför en kraftigt förhöjd sannolikhet.

De som tog ett nytt blanco- och objektlån med en löptid under 2 år har en förhöjd sannolikhet för betalningsproblem (diagram 5). Det är på grund av att de var små lån med höga räntor, och som nämnts ovan är små lån mer korrelerade med betalningsproblem. Lån som har en löptid över 10 år (och i synnerhet tillsammans med en ränta över 5 procent) har också en förhöjd sannolikhet för betalningsproblem.

Låg ålder och låg inkomst tycks öka sannolikheten för betalningsproblem

Sannolikheten för tidiga betalningsproblem hänger tydligt ihop med låntagarens ålder. De som är under 25 år har 71 procent högre sannolikhet att få betalningsproblem än låntagare i genomsnitt (diagram 6). Även låntagare mellan 25 och 34 år har en förhöjd sannolikhet. Sannolikheten minskar sedan med ökad ålder.

Inkomst är viktig eftersom många låntagare använder den för lånebetalningar och levnadskostnader.⁹ De som har en inkomst under 10 000 kronor i månaden efter skatt har nästan 50 procent högre sannolikhet att få betalningsproblem än genomsnittet (diagram 7). Även de som har en inkomst mellan 10 000 och 20 000 kronor i månaden uppvisar en förhöjd sannolikhet för betalningsproblem.

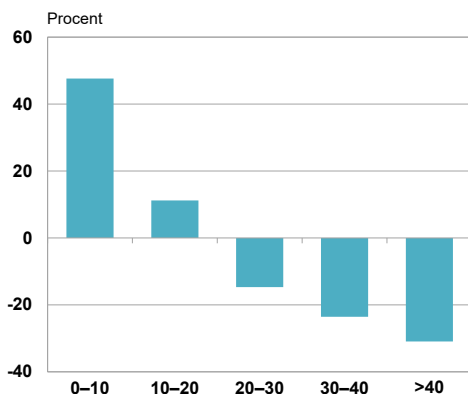
Hög lånebetalningskvot tycks öka sannolikheten för betalningsproblem

Vi beräknar skuldkvoten som totala lån genom årsinkomst efter skatt.¹⁰ Låntagare med låga skuldkvoter har en förhöjd sannolikhet att få betalningsproblem, samtidigt som de med högre skuldkvoter har en lägre sannolikhet (diagram 8). Det kan vara tecken på att de som

⁹ Låntagaren kan ha sparande hen kan använda till lånebetalningar. Dessutom kan låntagaren få hjälp (tillfälligt eller varaktigt) av någon annan person med att betala på lånet, till exempel föräldrar.

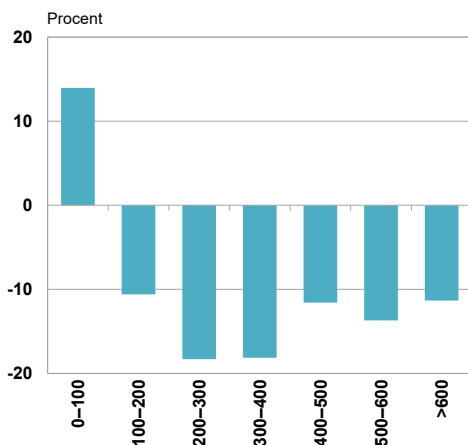
¹⁰ Skuldkvoten kan även beräknas med inkomst före skatt. Vi har valt efter skatt för att beräkningen ska vara jämförbar med övriga indikatorer i denna FI-analys.

Diagram 7. Relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på låntagarens inkomst efter skatt (tkr/månad)

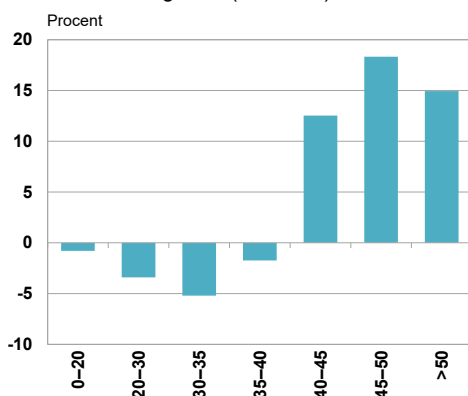
Källa: FI

Diagram 8. Förhöjd relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på skuldkvot

Källa: FI

Diagram 9. Förhöjd relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på lånebetalningskvot (totala lån)

Källa: FI

behöver ta små lån oftare får betalningsproblem än de inte behöver ta små lån. När vi tittar närmare på låntagare med låga skuldkvoter ser vi att de i genomsnitt har låg inkomst samt små befintliga och nya lån. Små lån kan vara dyra relativt sin storlek på grund av hög ränta och amortering. Dessutom har vi redan sett att kreditprövningen kan vara mindre omfattande för små lån och att låg inkomst ger en indikation på betalningsproblem.

Det är inte bara storleken på lånet som spelar roll för dess påverkan på låntagarens ekonomi.¹¹ Även typ av lån har betydelse, eftersom ränta och amorteringstakt skiljer sig mellan olika lånetyper.

Lånebetalningskvoten använder samma information som skuldkvoten men tar även hänsyn till räntor och amorteringar. Det betyder att lånebetalningskvoten mäter hur stor andel av inkomsten efter skatt en låntagare betalar för sina lån varje månad. De som betalar mer än 40 procent av sin inkomst efter skatt i lånebetalningar har en förhöjd sannolikhet för betalningsproblem (diagram 9).¹²

KALP-underskott pekar på betalningsproblem

Stora underskott i vår KALP-beräkning ger en tydligt ökad sannolikhet för betalningsproblem. Ett underskott på 5 000 kronor i månaden eller mer innebär över 50 procent högre sannolikhet att få betalningsproblem jämfört med den genomsnittliga låntagaren (diagram 10). Även de med mindre KALP-underskott eller ett litet överskott har en förhöjd sannolikhet. Det är först låntagare med ett överskott som är större än 5 000 kronor i vår KALP-beräkning som visar en nedsatt sannolikhet för betalningsproblem. Dessa låntagare skulle även haft överskott i bolånebankernas KALP-beräkningar, som är betydligt mer strikta än de vi använder (se Finansinspektionen, 2020c).

Många låntagare med stora underskott i KALP-beräkningen tycks inte få betalningsproblem. En förklaring till det är att vi endast mäter betalningsproblem som inträffar inom 5 månader efter utbetalning av det nya lånet. En annan förklaring kan vara att vår beräkning inte ger en perfekt bild över låntagarens ekonomi. Det är därför viktigt att skilja på KALP-underskott och att inte ha tillräckligt med pengar för att betala utgifter. Att till exempel använda ett lån för att upprätthålla konsumtionen när inkomsten faller tillfälligt kan vara bra för låntagaren.

Skillnader mellan långivargrupper och lånetyper

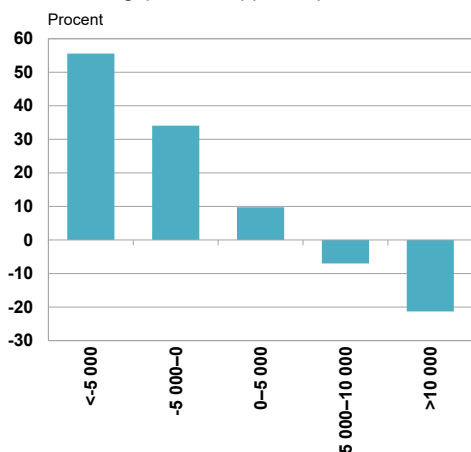
Konsumenter med nya räntebärande fakturor och avbetalningar får oftare betalningsproblem än övriga låntagare (tabell 3). Det gäller speciellt avbetalningar från en nischbank. Blancolån, objektslån samt kort- och kontokrediter visar generellt på 50 procent nedsatt sannolikhet för betalningsproblem. Skillnader mellan lånetyperna kan bero på olikheter i kreditbedömningen. Till exempel är fakturaköp undantagna från krav på kreditbedömning (se Regeringen, 2010).

Det finns även skillnader mellan långivargrupperna och för de olika lånetyperna. Kunder hos konsumentkreditinstitut har noterbart högre sannolikhet för betalningsproblem än övriga. Det gäller i synnerhet för

¹¹ Om vi hade studerat endast en homogen typ av lån – med liknande ränta och amortering – skulle skuldkvoten vara mer informativ som indikator. Till exempel gäller detta bolån.

¹² Nivån 40 procent ligger nära vad många andra länder använder som rekommendation eller reglering, se bilaga C.

Diagram 10. Förhöjd relativ sannolikhet för betalningsproblem uppdelat på KALP-resultat

Källa: FI

Tabell 3. Förhöjd risk relativ sannolikhet uppdelat på nytt lånetyp och långivargrupp

Lån-givare	Nytt lån				
	BL	OL	KK	FA	Alla
SB	-75	-63	-10		-67
NB	-47	-50	-43	88	-21
OFB		-61	-14		-44
KB	-67	-39	-65		-64
SFB				8	8
KKrI	28		927	-4	59
Alla	-49	-54	-47	10	0

Källa: FI

Anm. En positiv siffra betyder förhöjd sannolikhet för betalningsproblem och en negativ siffra betyder nedsatt sannolikhet

Anm.:

BL = blancoån

OL = objektslån

KK = kort- eller kontokredit

FA = Faktura eller avbetalning

Se även anmärkning till tabell 1.

kort- och kontokrediter, men även för blancoån. Dessa skillnader kan bero på att olika långivare gör olika omfattande kreditbedömningar. Skillnaderna kan även delvis förklaras av att långivargruppernas kunder har olika stora inkomster. Men det kan också visa på att det finns andra skillnader i långivarnas affärsmodeller.

Vad förklarar betalningsproblem?

Vi har hittills studerat enkla samband mellan möjliga förklaringsfaktorer för och mått på betalningsproblem. Det kan finnas starka samband mellan förklaringsfaktorer, vilket innebär att flera faktorer kan fånga samma dimension av betalningsproblem. Till exempel finner vi ett starkt positivt samband (korrelation) mellan låntagarens inkomst och KALP-resultat (se tabell D2 i bilaga D). Det beror på att inkomsten är en viktig beståndsdel i KALP-beräkningen. Sedan hänger låntagarens befintliga lån ihop med skuldkvoten och till viss del med lånebetalningskvot och inkomst. Det är inte heller förvånande givet hur kvoterna beräknas. Sedan ser vi starka korrelationer mellan objektslån och objektsfinansieringsbolag, mellan kort- och kontokrediter och kortbolag, samt mellan fakturaköp och säljfinansbolag.

För att kunna identifiera vilka förklaringsfaktorer som är viktigast för sannolikheten för betalningsproblem går vi därför i detta avsnitt ett steg längre. Analysen här består av logistiska regressioner som skattar sannolikheten för betalningsproblem givet förklaringsfaktorerna.¹³ Modellerna ger oss möjlighet att förstå varje faktors relativa betydelse för att vissa låntagare får betalningsproblem. Modellerna innehåller både kvantitativa- och kategorivariabler.¹⁴ Vi har standardiserat alla kvantitativa variabler.¹⁵ Det gör att vi kan jämföra hur mycket en ökning med en standardavvikelse i varje förklaringsfaktor påverkar sannolikheten för betalningsproblem.¹⁶ Motsvarande tolkning av kategorivariablerna är hur mycket sannolikheten för betalningsproblem i respektive kategori avviker från en referenskategori. Tabellerna 4–6 nedan visar resultat där vi inkluderar variabler som är statistiskt säkerställda på femprocentsnivån.

FAKTORERNA FÖRKLARAR BARA EN DEL AV SANNOLIKHETEN FÖR BETALNINGSPROBLEM

Den tidigare genomgången av förklaringsfaktorer visar att ingen enskild faktor kan ge en perfekt bild över om låntagaren kommer att få betalningsproblem. Det kan dessutom finnas andra förklaringar till varför låntagaren får betalningsproblem. Exempel på sådana förklaringar är tidigare betalningsproblem. Men detta (och mycket annat) har vi ingen information om. Det kan även vara så att livshändelser är viktiga för att förklara betalningsproblem. Exempel på sådana händelser är arbetslöshet, sjukdom och skilsmässa. Det är händelser som för det mesta är okända vid lånetillfället, både för

13 Resultaten från de logistiska regressionerna kan inte nödvändigtvis jämföras med resultaten från de enkla sambanden.

14 Kategorivariablerna är definierade med värdet ett om låntagaren tillhör kategorin, annars är variabeln noll. Kategorivariabler kallas ofta dummyvariabler.

15 Standardiserade variabler är konstruerade så att de har medelvärde noll och standardavvikelse ett. Med standardiserade variabler kan vi direkt jämföra parameterskattningar.

16 Tabell D1 i bilaga D ger medelvärde och standardavvikelse för de kvantitativa variablerna,

långgivare och låntagare. Dessutom kan det vara andra skulder och utgifter än lån som är huvudorsaken till betalningsproblemen. Oavsett orsak visar våra skattningarna att det vid utlåningstillfället inte är möjligt att helt korrekt bedöma om låntagaren kan komma att få betalningsproblem. Men modellerna ger information om vilka av våra faktorer som bidrar till att förklara betalningsproblem.

ÅLDER, INKOMST OCH KALP-RESULTAT GER MEST ANVÄNDBAR INFORMATION OM LÄNTAGAREN

Stark korrelation mellan inkomst och KALP-resultat gör att när den ena variabeln är med i modellen bidrar inte den andra med någon förklaring. I grundmodellen för bedömning av låntagaren har vi inkluderat inkomst (se ”Grundmodell” i tabell 4).¹⁷ Variabler som beskriver lånetyper, långgivargrupper och kreditprövning modelleras separat senare. Även lånestorlek finns med i de senare modellerna.¹⁸

Låntagarens ålder påverkar sannolikheten för att få betalningsproblem mest av alla variabler. När ålder ökar med en standardavvikelse – vilket motsvarar 14 år – minskar sannolikheten med ungefär 22 procent. Den näst viktigaste låntagaregenskapen är inkomst (eller KALP-resultat beroende på vilken av variablerna vi väljer att inkludera i modellen). Sannolikheten för betalningsproblem minskar med drygt 12 procent när inkomsten ökar med en standardavvikelse (9 700 kronor).

Modellen visar att låg ålder innebär förhöjd sannolikhet för betalningsproblem även när vi beaktar låntagarens inkomst. Vidare ser vi i data att låntagare som är äldre än 64 år har nedsatt sannolikhet och unga låntagare har förhöjd sannolikhet, oavsett inkomst. Det kan bero på att unga låntagares ekonomi är mer osäker – inkomsten är troligen inte lika stabil för unga människor. Äldre låntagare har ofta större sparande som de kan använda (se Andersson och Vestman, 2021). Men det kan också bero på att unga är mindre vana att hantera räkningar och utgifter.

Eftersom lånebetalningskvoten inte är korrelerad med inkomst (eller KALP-resultat) bidrar den kvoten med extra information. När lånebetalningskvoten ökar med en standardavvikelse (16 procentenheter) ökar sannolikheten för betalningsproblem med 9 procent.

Vidare visar modellen att sannolikheten för betalningsproblem minskar med 20 procent när lånets löptid ökar med en standardavvikelse (24 månader). En förklaring till det kan vara att längre löptider ger lägre månatliga amorteringar, vilket i sin tur ger en större marginal i låntagarens ekonomi. Precis som i genomgången av de enkla samband tyder skattningarna på att sannolikheten för betalningsproblem minskar när skuldkvoten ökar.

Vi har skattat två ytterligare varianter av modellen för att testa hur robusta våra resultat är. I den första har vi uteslutit låntagarens ålder (Utan ålder). Utan åldersvariabeln är bidraget från inkomst nästan dubbelt så stort som i grundmodellen. Övriga effekter är av ungefär samma storleksordning. I en andra alternativ modell har vi endast

¹⁷ När båda inkomst och KALP är med i modellen blir KALP-variabeln inte statistiskt säkerställd.

¹⁸ Tabell D4 i bilaga D visar de skattade modellerna.

använt de som fått krav från Kronofogden som beroende variabel (Bara KFM). I den modellen är inkomstens bidrag hälften så stort som i grundmodellen. Däremot får löptiden större betydelse. När löptiden ökar med en standardavvikelse i alternativmodellen minskar sannolikheten för att låntagaren ska få krav från Kronofogden med 90 procent.

Vi kan tolka skillnaden mellan grundmodellen, med vårt mått på betalningsproblem, och alternativmodellen där måttet består av låntagare som fått betalningsföreläggande hos Kronofogden som grader av betalningsproblem. Låntagarens ålder påverkar båda måtten ungefär lika mycket. Det tyder på att ålder har samma betydelse för de som fick allvarligare betalningsproblem som för låntagare med övriga betalningsproblem. Inkomstens betydelse är mindre och löptidens betydelse betydligt större för de som fick krav från Kronofogden.

Tabell 4. Skillnad i oddskvot för skattade modeller över låntagaren

Procent			
	Grundmodell	Utan ålder	Bara KFM
Alder	-22,3		-25,0
Inkomst	-12,3	-21,0	-3,5
Löptid	-20,2	-20,5	-88,9
Skuldkvot	-7,2	-11,5	-3,9
Lånebetalningskvot	8,9	8,2	4,0

Källa: FI.

Anm. I grundmodellen använder vi vårt mått på betalningsproblem som beroende variabel. Skillnad i oddskvot visar hur sannolikheten för betalningsproblem förändras när förklarande variabeln ökar med en standardavvikelse. "Utan ålder" betyder modell utan ålder och "Bara KFM" betyder att endast de som fått ett krav från Kronofogden ingår i beroende variabeln.

För att renodla förklaringsfaktorernas betydelse utgår vi från en enda lånetyp – blacolån – och skattar separata modeller för storbanker, nischbanker och konsumentkreditinstitut. Storbanker ger större blacolån som ofta har låg ränta till låntagare med högre inkomst (se tabell 2). Konsumentkreditinstitut ger små lån som ofta har hög ränta till låntagare med lägre inkomst. Och nischbankernas ränta och deras låntagares inkomst är mellan de andra två långivargrupperna. Sannolikheten för betalningsproblem är lägst bland de som tar ett blacolån hos en storbank – 1,3 procent. Motsvarande sannolikheter för kunder hos nischbanker och konsumentkreditinstituten är 4,9 respektive 16,7 procent.

Unga låntagare har en förhöjd sannolikhet att få betalningsproblem inom respektive långivargrupp. Sannolikheten minskar med mellan 26 och 46 procent när låntagarens ålder ökar med en standardavvikelse – 14 år (se tabell 5).

Låntagarens inkomst och lånebetalningskvot förklarar skillnader i betalningsproblem när vi beaktar alla blacolån. Däremot är skillnaderna inte statistiskt säkerställda inom respektive långivargrupp. Det tyder på att inkomst och lånebetalningskvot (genom kreditprövningen) påverkar om långgivaren beviljar ett lån eller inte. Storbankernas affärsmodell tycks leda till att de ger lån till de

mest betalningsstarka låntagarna. Och de låntagare som har minst marginaler lånar vanligen hos ett konsumentkreditinstitut, eftersom de ofta inte kan få ett lån av en storbank.

Sett över alla blancolån har löptiden endast en liten påverkan på sannolikheten för att en låntagare ska få betalningsproblem. Däremot ökar sannolikheten för betalningsproblem med 20 procent när löptiden ökar med en standardavvikelse (24 månader) för kunder hos en storbank. För låntagare hos konsumentkreditinstitut minskar sannolikheten med 20 procent när löptiden ökar med 24 månader. Korta löptider på blancolån ökar alltså sannolikheten för betalningsproblem för konsumentkreditbolagens små lån som går till kunder med låg inkomst, men åt motsatt håll för storbankernas större lån till kunder med högre inkomster. Det är värt att notera att 20 procent betyder olika mycket i de båda grupperna – sannolikheten för betalningsproblem ökar till 1,6 procent för storbankskunder och minskar till 13,4 procent för låntagare hos konsumentkreditinstitut.¹⁹

Tabell 5. Skillnad i oddskvot för blancolånetagare uppdelat på långivargrupp

Procent	Alla	SB	NB	KKrl
Ålder	-38,2	-31,0	-46,6	-26,0
Inkomst	-10,6			
Löptid	-2,6	21,7		-19,3
Lånebetal.kvot	12,7			

Källa: FI.

Anm. Skillnad i oddskvot visar hur sannolikheten för betalningsproblem förändras när förklarande variabeln ökar med en standardavvikelse.

TYDLIGA SKILLNADER MELLAN LÅNGIVARGRUPPER

Blancolån är små eller stora och har olika ränta och löptider, som är fastställda i låneavtalet. Objektslån liknar blancolån, men är vanligen stora. Krediter och räntebärande fakturaköp har ofta standardiserad ränta och flexibla amorteringstakter. En ytterligare skillnad mellan lånetyperna är att sannolikheten för att låntagare ska få betalningsproblem är olika hög. Cirka 3 procent av de som tog ett blanco- eller objektslån får betalningsproblem. Motsvarande andel för de som använt en kort- eller kontokredit, eller köpt på avbetalning eller med faktura är 12 procent. Skillnaderna mellan lånetyperna gör att vi skattar två modeller – en modell för blanco- och objektslån och en annan modell för krediter och räntebärande fakturaköp.

Skillnaden mellan blancolån och objektslån är inte statistiskt säkerställd.²⁰ Men det är skillnader mellan långivargrupper. Låntagare hos alla andra långivargrupper har högre sannolikhet att få betalningsproblem än de som lånar av en storbank (tabell 6). Allra högst sannolikhet har de som tar ett lån från ett konsumentkreditinstitut. Effekterna av de olika lånetyperna är inte

¹⁹ Skillnaderna beror på att sannolikheten för betalningsproblem är 1,3 procent för storbankskunder och 16,8 procent för kunder hos konsumentkreditinstitut i utgångsläget.

²⁰ I modellen för blanco- och objektslån är blancolån den referens som övriga lånetyper jämförs med.

statistiskt säkerställda i modellen. Det beror på starka korrelationer mellan långgivargrupp och lånetyp. Sannolikheten för betalningsproblem ökar med nästan 60 procent när lånets ränta ökar med en standardavvikelse (9 procentenheter). Detta beror troligen på att högre ränteutgifter leder till mindre marginaler för låntagaren. Dessutom ger långgivare lägre ränta till de låntagare som de bedömer har en lägre risk för betalningsproblem, och därmed en mindre risk för kreditförluster. Sannolikheten ökar även i någon mån med lånets storlek. De lån som har föregåtts av en kreditupplysning med uppgifter om befintliga lån uppvisar 33 procent lägre sannolikhet för betalningsproblem än övriga lån. Det ger stöd åt att ju mer omfattande kreditprövningen är desto lägre är andelen låntagare med betalningsproblem.

För de som använder en kort- eller kontokredit, handlar på avbetalning eller med faktura ökar sannolikheten för betalningsproblem med lånets storlek (tabell 6). Lånetypen ger inte statistiskt säkerställda bidrag i den här modellen heller. Och på samma sätt som i modellen för blanco- och objektslån beror det troligen på starka korrelationer mellan långgivargrupp och lånetyp. Skillnader mellan olika långgivargrupper kan tolkas som att de som använder kort- eller kontokredit har lägre sannolikhet för betalningsproblem än de som gör räntebärande fakturaköp. Högst sannolikhet för betalningsproblem har de som använder räntebärande fakturor från säljfinansbolag som betalning och lägst sannolikhet har de som använder en kredit hos ett kortbolag. Det kan bero på att låntagare med kort- eller kontokredit har högre inkomst än låntagare som handlar på avbetalning eller med faktura.

Det enkla sambandet visar att sannolikheten för betalningsproblem minskar med storleken på det nya lånet (diagram 3). När vi kontrollerar för långgivargrupp, lånetyp och om långgivaren använder en kreditupplysning med information om befintliga lån blir sambandet omvänt – då ökar sannolikheten med storleken på det nya lånet. Det betyder, allt annat lika, att risken för betalningsproblem ökar med storleken på lånet.

Tabell 6. Skillnad i oddskvot för skattade modeller över lån och långgivare

Procent			
	Blanco- och objektslån		Krediter och fakturor
Storlek nytt lån	4,9	Storlek nytt lån	17,9
Nominell ränta	58,1		
SB (Blanco, Objekt)	Ref	SB (Krediter)	-24,2
NB (Blanco, Objekt)	80,7	NB (Krediter)	-16,6
OFB (Objekt)	62,1	OFB (Krediter)	-26,6
		KB (Krediter)	-72,1
		SFB (Fakturor)	Ref
KKRI (Blanco)	140,9		
Upplysn. med befintliga lån	-33,1		

Källa: FI.

Anm. Text inom parentes anger bolagets huvudsakliga utlåning. Skillnad i oddskvot visar hur sannolikheten för betalningsproblem förändras när förklarande variabeln ökar med en standardavvikelse. SB=storbank, NB=nischbank, OFB=objektfinansieringsbolag, KB= kortbolag, SFB = säljfinansbolag och KKRI=konsumentkreditinstitut. Storbanks är referens i modellen för blanco och objekt. Storbanks (blanco- och objektslån) är referens i modellen för blanco och objektslån. Säljfinansbolagen (fakturor) är referens i modellen för krediter och fakturor.

Referenser

Andersson, M.K. och R. Vestman (2021), "Svenska hushålls likvida tillgångar", FI-analys 28.

Campbell, J.Y, H.E. Jackson, B.C. Madrian och P. Tufano (2011), "Consumer financial protection", *Journal of Political Economy*, 25:1, 91–114.

Efron, B. och R.J. Tibshirani (1994), *An introduction to the bootstrap*, Monographs on statistics and applied probability, Chapman & Hall/CRC.

ESRB (2018), "A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2018".

Finansinspektionen (2020a), "Konsumentskyddsrapport 2020", Dnr 19-26226.

Finansinspektionen (2020b), "Svenska konsumtionslån", Dnr 20-21349.

Finansinspektionen (2020c), "Den svenska bolånemarknaden (2020)", Dnr 20-3427.

Melzer, B.T. (2010). "The real costs of credit access: evidence from the payday lending market." *Quarterly Journal of Economics* 126:1, 517–555.

Regeringen (2010), "Ny konsumentkreditlag", Regeringens proposition 2009/10:242.

Schularick, M. och A.M. Taylor. 2012. "Credit Booms Gone Bust: Monetary Policy, Leverage Cycles, and Financial Crises, 1870-2008", *American Economic Review*, 102 (2), 1029-61.

Tabell A1: Andel i kartläggningen med uppgifter om inkomst och befintliga lån
 Procent

	Ink.	Bolån	Blanco	Objekt	Kredit
SB	98	75	74	63	82
NB	93	48	63	51	63
OFB	100	40	40	40	40
KB	100	99	99	99	99
SF	77	0	1	1	1
KKrI	93	19	38	13	38
Alla	82	17	19	17	19

Källa: FI

Anm. Det är okänt vem som gett de befintliga lånen.

Uppgifterna kommer från FI konsumtionslånekartläggningar.

Ink. = inkomst.

SB = det nya lånet är taget hos en storbank

NB = nischbank

OFB = objektsfinansieringsbolag

KB = kortbolag

SF = säljfinansbolag

KKrI = konsumentkreditinstitut

Bilaga A. Nya data för totala lån

I analysen använder vi data från FI:s kartläggning av konsumtionslån 2019. I kartläggningen finns uppgift om inkomst för 82 procent av låntagarna (se tabell A1). För de som inte har rapporterad inkomst har vi genererat en inkomst med statistiska metoder. I genereringen har vi delat upp låntagarna efter åldersgrupp, storlek på det nya lånet och hos vilken långivargrupp de tog det nya lånet. Det finns låntagare som har en (rapporterad eller genererad) inkomst som är lägre än försörjningsstöd. Vi har lyft dessa låntagares inkomst till samma nivå som försörjningsstödet.

Vi har även genererat befintliga lån för de som saknar den uppgiften. De befintliga lånen består av bolån, blancolån (lån utan säkerhet), kort- och kontokredit samt objektslån (lån mot annan säkerhet än bostad). Den metod vi använder gör att de genererade uppgifterna stämmer väl överens med de låntagare som har dessa uppgifter. De genererade uppgifterna används främst i analysen av befintliga lån och kvar-att-leva-på-beräkningar.

Inkomst

Vi har delat upp låntagarna i

- Åldersgrupper
- Storlek på det nya lånet
- Bolagstyp

Givet grupperna har vi delat in låntagarna i de som har uppgift om inkomst och de som saknar uppgift:

$$I^{har} = I | G_{\text{åld}}, G_{\text{nytt}}, G_{\text{bolag}}, I \geq 0$$

$$I^{saknar} = I | G_{\text{åld}}, G_{\text{nytt}}, G_{\text{bolag}}, I \text{ saknas}$$

Vi har gett varje I^{saknar} ett slumpmässigt draget värde från I^{har} genom dragningar med återläggning. Proceduren – som liknar en bootstrap – använder den empiriska sannolikhetsfördelningen och ger den förväntade fördelningen asymptotiskt.²¹ Det vill säga rätt andel med 0 i inkomst och rätt fördelning för övriga låntagare om stickprovet är tillräckligt stort.

Befintliga lån

I detta fall har vi delat upp låntagarna i

- Inkomstgrupper (inklusive de med samplade inkomster)
- Åldersgrupper
- Storlek på det nya lånet
- Bolagstyp

1. Givet grupperna har vi delat in lånevariablerna (med notation L_j , där $j = \text{låntyp}$) i:

- a. $L_j^{har} = L_j | G_{\text{ink}}, G_{\text{åld}}, G_{\text{nytt}}, G_{\text{bolag}}, L_j \geq 0$

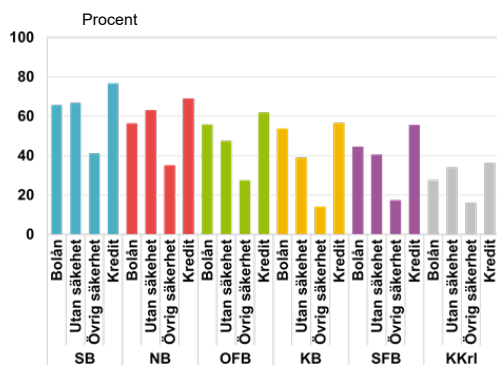
²¹ Se Efron och Tibshirani (1994) för en beskrivning av bootstrap-metoder.

Tabell A2. Andel gifta uppdelat på bolån (mkr) och summan av blanco- och objektslån (100 000 kr)

Andel					
Blanco	Bolån (mkr)				
Objekt	0–1	1–2	2–3	3–5	>5
0–4	0,33	0,47	0,55	0,64	0,77
4–6	0,40	0,58	0,58	0,77	0,83
>6	0,60	0,74	0,75	0,78	0,95

Källa: FI

Diagram A1. Andel låntagare med befintliga lån uppdelat på lånetyp och bolagstyp

$$b. L_j^{saknar} = L_j | G_{ink}, G_{äld}, G_{nytt}, G_{bolag}, L_j^{saknas}$$

- Vi har gett varje L_j^{saknas} ett slumpmässigt draget värde från L_j^{exist} . Vi har gjort dragningarna på samma sätt som när vi samplar inkomster.
- Vi har använt proceduren för:
 - Totala bolån
 - Totala blancolån
 - Totala lån mot övrig säkerhet
 - Total utnyttjad kort- och kontokredit
- Vi har räknat ut total lånebörda (för de som inte har uppgiften) som summan av lånetyperna.
- För de låntagare där vi har uppgift om total lånebörda men *inte* om lånetyperna har vi samplat lånetyperna (punkt 3). Sedan har vi skalat lånetyperna så att deras summa (total lånebörda) blir den inrapporterade. Om en sådan låntagare fått 0 på samtliga lånetyper har vi fördelat ut total lånebörda enligt genomsnittliga fördelning av underaggregaten för den bolagstyp som gett det aktuella nya lånet.

Metoden innebär att vi har antagit att de som saknar uppgift om inkomst eller lån följer samma fördelningar som de vi har uppgift om (givet våra grupperingar).

Befintliga lån och medlåntagare

Det är oftast en person som tar ett konsumtionslån. Cirka 98,5 procent av låntagarna i konsumtionslånekartläggningen 2019 hade ingen medlåntagare på det nya lånet. Men 98,5 av låntagarna var inte ensamhushåll. Vi har uppgift om civilstånd för ungefär 40 000 låntagare. Och bland dessa var 39 procent gifta. Även ogifta kan ha delad ekonomi men vi använder deras egenskaper för att identifiera ensamlåntagare. Anledningen till att vi har använt civilstånd är att det är den informationen vi har tillgång till (för ett begränsat antal hushåll). Vi har utgått från andelen gifta uppdelat på storleken på bolån och summan av blanco- och objektslån. Andelen ökade i båda dimensionerna (tabell A2). Med hjälp av andelarna drar vi medlåntagare slumpmässigt till samtliga låntagare i kartläggningarna. Vi drar från Bernoulli-fördelningen med betingade sannolikheterna från tabell 2.

Vi har också gjort det förenklade antagandet att låntagare som har medlåntagare betalar hälften av ränta och amortering för befintliga lån.

Personer med nya konsumtionslån från en storbank, nischbank, objektsfinansieringsbolag eller kortbolag hade i cirka 60 procent av fallen ett bolån sedan tidigare (se diagram A1). Andelen var lägre för kunder hos säljfinansieringsbolag och, i synnerhet, konsumentkreditinstitut. Andelen kunder som hade befintliga lån utan säkerhet och kreditkort var störst hos säljfinansieringsbolagen. Genomgående var andelen kunder med befintliga lån lägst hos konsumentkreditinstitutet.

Bilaga B. KALP-beräkning, antaganden och schabloner

En av våra indikatorer är en förenklad KALP-beräkning. Den utgår från låntagarens inkomst efter skatt, som vi har beräknat enligt Finansdepartementets beräkningar. Från inkomsten drar vi bort lånebetalningar (ränta efter skatteavdrag och amortering) samt schabloniserade levnadskostnader (som här bara beror på hur många vuxna och barn det finns i hushållet) och boendekostnader (som här bara beror på om låntagaren bor i ägd eller hyrd bostad). Enligt propositionen till konsumentkreditlagen ska långivaren skaffa sig en helhetsbild över konsumentens ekonomiska situation när ett lån beviljas (se Regeringen, 2010). Vi har satt levnadsomkostnaderna till Kronofogdens normalbelopp, som ligger till grund för löneutmätning och skuldsanering. Dessa är lägre än Konsumentverkets och bolånebankernas kostnadsschabloner, och kan tolkas som ett existensminimum.²²

KALP-beräkningar ger uppskattningar av låntagares kassaflöden. Men de kan inte exakt fånga den faktiska situationen. Låntagare kan ha betalningar som är lägre eller högre än de schabloner vi använder. Dessutom kan låntagare ha ett sparande som de kan använda om de ekonomiska förutsättningarna försämras. Sedan spelar det även roll om det är en eller två personer som har lånen. I materialet vet vi om det nya lånet har en eller två låntagare. För att bestämma antalet låntagare på befintliga lån har vi utgått från civilstånd (se bilaga A). De som har medlåntagare har lägre levnads- och boendekostnader per person.

Vi är medvetna om att vissa lån kan ingå i levnadskostnader, eftersom varor och tjänster kan köpas på faktura och avbetalning i stället för betalas direkt. Men vi har ändå valt att se räntebärande faktura- och avbetalningsköp som betalningar utöver levnadskostnader. Bland annat för att samtliga krediter i stickprovet har inneburit en kostnad för låntagaren, till exempel genom att bli räntebärande. Dessutom kommer de att påverka låntagarens ekonomi i framtiden.

Tabell B1 visar de värden vi använder i KALP-beräkningen. Vissa värden använder vi även för lånebetalningskvoten.

²² Konsumentverkets kostnadsschabloner utgår från vad de anser vara en rimlig konsumtion. Vi har använt Kronofogdens normalbelopp för att det inte ska tolkas som att vi ger en rekommendation.

Tabell B1. Schablonkostnader, räntor och löptider

	Storhet	Ränta	Amortering
Bolån		1,6 %	50 år
Blancolån	Storbank	5 %	
	Nischbank	7 %	
	Konsument- kreditinstut	10 %	
	Blanco < 100 000 kr		6 år
	Blanco 100 000– 350 000 kr		9 år
	Blanco > 350 000 kr		12 år
Objektlån		3,5 %	6 år
Kortkredit		15 %	1/24
Kostnader	Kronor/Månad		
1 vuxen	5 900	Inklusive resekostnader	
2 vuxna	10 100	Inklusive resekostnader	
Barn	3 000		
Hyreslägenhet	6 000	De som inte har bolån i kartläggningarna	
Ägd bostad	3 500	De som har bolån i kartläggningarna	

Källa: FI och Kronofogden.

Bilaga C. Länder med restriktion av lånebetalningskvoter

Tabell C1. Europeiska länder med restriktion av lånebetalningskvoter

Land	Gränsvärde	Restriktion	Omfattning
Cypern	80 procent	Bind.	Alla långgivare
Estland	50 procent	Bind.	Alla långgivare
Litauen	40 procent 50 procent (5 pe ränta)	Bind.	Alla långgivare
Nederländerna	Beror på inkomst och ränta	Bind.	Alla långgivare
Polen	40 procent (ink<medel) 50 procent (övriga)	Rek.	Banker
Portugal	50 procent	Rek.	Alla långgivare
Rumänien	40 procent	Bind.	Alla långgivare
Slovakien	80 procent	Bind.	Alla långgivare
Slovenien	50–67 procent (beroende på inkomst)	Rek.	Banker
Tjeckien	45 procent	Rek.	Alla långgivare
Ungern	25–60 procent	Bind.	Alla långgivare
Österrike	30–40 procent	Rek.	Alla långgivare

Källa: ESRB.

Anm. Rek. = rekommendation och Bind. = bindande reglering.

Tabell D1. Medelvärde och standardavvikelse för kvantitativa variabler.

År, kronor, procent, månader, kronor, procent, procent och kronor

	Medel	Std
Ålder	41	14
Nytt lån	11 400	4 500
Ränta (nom)	7,9	9,0
Löptid	12,1	24,8
Inkomst (netto)	21 200	9 700
Skuldkvot	237	322
Lånebetalningskvot	18	16
KALP-resultat	8 000	9 500

Källa: FI

Bilaga D. Skattning av marginaleffekter.

Huvudartikeln presenterar hur olika bestämningsfaktorer påverkar sannolikheten att en låntagare får betalningsproblem.

De förklarande variablerna består av både kontinuerliga variabler – ålder, inkomst, lånestorlek, skuldkvot, lånebetalningskvot och KALP-resultat – och dummyvariabler. De kontinuerliga variablerna har vi standardiserat genom att dra bort medelvärdet och dividera med standardavvikelsen. Därför betyder det att variabeln ökar med en standardavvikelse när den går från 0 till 1 (se tabell E1).

Dummyvariablerna är konstruerade så att varje unikt värde i en kategori får en egen variabel med värdet 1 i den kategori det tillhör och värdet 0 i övriga kategorier. Exempelvis, om en låntagare tagit ett nytt objektslån så får den värdet 1 i dummyvariabeln Objektslån och värdet 0 i övriga lånetypsvariabler. För att ekvationen inte ska vara överidentifierad har vi utelämnat kategorierna Blancolån och Storbanks. Låntagare som ingår i dessa kategorier kommer att ingå i modellens konstanterm och utgör referens för de övriga kategorierna.

KORRELATIONER MELLAN FÖRKLARANDE VARIABLER

Tabell D2. Korrelationer mellan kvantitativa variabler

	Å	NL	I	B	SK	LBK	KALP
Ålder	1,00						
Nytt lån	0,05	1,00					
Inkomst	0,31	0,11	1,00				
Bef. lån	0,13	0,04	0,42	1,00			
Sk-kvot	0,08	0,04	0,10	0,82	1,00		
LBK	0,02	0,20	-0,06	0,44	0,58	1,00	
KALP	0,29	0,01	0,92	0,29	0,00	-0,34	1,00

Källa: FI

Tabell D3. Korrelationer mellan kategorivariabler

	Blanco	Objekt	Kredit	Faktura
Blanco	1,00	-0,03	-0,08	-0,50
Objekt	-0,03	1,00	-0,05	-0,32
Kredit	-0,08	-0,05	1,00	-0,74
Faktura	-0,50	-0,32	-0,74	1,00
SB	0,51	0,04	0,01	-0,31
NB	0,35	0,19	0,39	-0,58
OFB	-0,03	0,47	0,09	-0,24
KB	-0,05	0,03	0,65	-0,51
SFB	-0,47	-0,30	-0,68	0,93
KKRI	0,22	-0,01	-0,02	-0,11
Låntagare	0,00	0,00	0,06	-0,05
KUF+Lånt.	0,29	-0,01	0,08	-0,23
KUF	0,39	0,35	0,67	-0,89
Ingen info	-0,49	-0,32	-0,66	0,93
Uppg. saknas	0,01	0,00	0,05	-0,04

Källa: FI

Anm: KUF = kreditupplysning från företag och Lånt. = uppgift från låntagare.

LOGISTISKA REGRESSIONER FÖR SANNOLIKHETER

I den logistiska regressionen antar den beroende variabeln värdena 0 och 1. I vårt fall innebär 0 att låntagaren inte fått betalningsproblem och 1 att låntagaren fått problem. Ekvationerna har den funktionella formen

$$(D1) \quad L_{i,\tau} = \ln\left(\frac{p}{1-p}\right) = \alpha + \beta'X + \varphi'D + u_i,$$

där P är sannolikheten att en låntagare får betalningsproblem. α , β och φ är parametrar, och u_i en slumpterm. X är kontinuerliga variabler och D dummyvariabler.

Givet de skattade ekvationerna kan vi beräkna sannolikheten för att en låntagare kommer att få betalningsproblem med hjälp av

$$(D2) \quad \hat{P} = \frac{1}{1+e^{-\hat{L}}}.$$

Vi beräknar dessutom oddskvoter. De utgår från att alla variabler i X och D är lika med 0, vilket är nämnaren i beräkningen. I kvotens täljare låter vi en av variablerna (i taget) anta värdet 1. Oddskvoten visar då hur mycket den variabeln påverkar sannolikheten för betalningsproblem. I linje med övriga beräkningar redovisar vi hur stor den relativa ökningen är i procent.

Tabell D4. Skattade modeller.

Grundmodell		Blanco- och		Krediter och	
låntagare		objektslån		fakturor	
Konstant	-2,31 (0,007)	Konstant	-3,26 (0,102)	Konstant	-2,11 (0,013)
Ålder	-0,25 (0,008)	Nytt lån, storlek	0,05 (0,012)	Nytt lån, storlek	0,16 (0,048)
Inkomst	-0,13 (0,008)	Nominell ränta	0,46 (0,051)		
Löptid	-0,23 (0,010)	SB		SB	-0,28 (0,145)
Skuldkvot	-0,07 (0,008)	NB	0,59 (0,097)	NB	-0,18 (0,029)
LBK	0,09 (0,008)	OFB	0,48 (0,149)	OFB	-0,31 (0,109)
				KB	-1,28 (0,052)
				SFB	
		KKRI	0,88 (0,163)		
		Upplysn. med befintliga lån	-0,40 (0,091)		

Källa: FI

Anm: Tabellen visar skattade parametrar och siffran inom parentes anger skattningens standardfel.